

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Fra ord til handling: implementering av bærekraftsmålene på lokalt og regionalt nivå

Aase Kristine Lundberg – seniorforsker akl@nforsk.no
Samarbeidskonferanse 2022 – Innlandet
01.09.2022

Vindlegg 3

Kunnskap for et bærekraftig

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

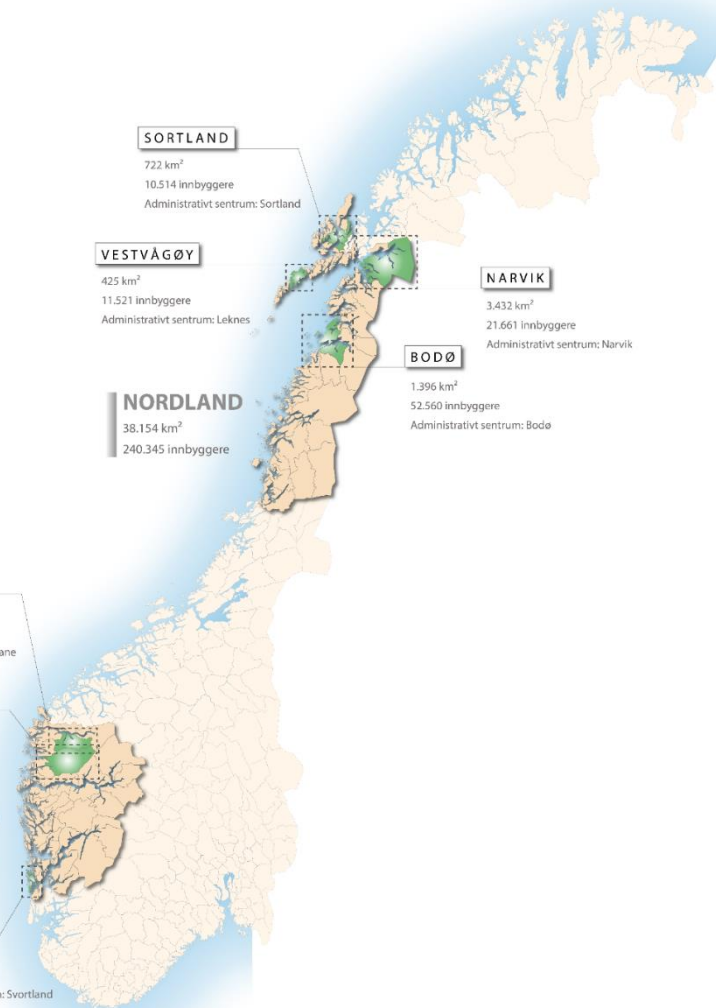
Strekk i laget: En kartlegging av hvordan FNs bærekrafts- mål implementeres i regional og kommunal planlegging

Aase Kristine Lundberg,
Kjersti Granås Bardal,
Bjørn Vidar Vangelsten,
Mathias Brynildsen
Reinar og Maiken Bjørkan
(Nordlandsforskning)
Tim Richardson (NMBU)

NF rapport nr.: 7/2020

+

FIELD OF GOALS

«FNs bærekraftsmål som grunnlag for regional og kommunal planlegging» (KMD, 2019, side 5)

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være **det politiske hovedsporet** for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene **blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen** (side 3).

Fylkeskommuner og kommuner er **nøkkelaktører** for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og realisering av bærekraftmålene i Norge. De er nærmest befolkningen, lokale bedrifter og organisasjoner. Samtidig er de ansvarlig for mye av den **sosiale og fysiske infrastrukturen** som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter. Regjeringen legger vekt på at arbeidet med å realisere bærekraftmålene sikres **bred forankring** gjennom den regionale og kommunale planleggingen (side 6).

Som et ledd i regjeringens ordinære politikk, vil regjeringen bidra til **kompetanseutvikling** ved å formidle erfaringer fra arbeidet med bærekraftmålene til fylkeskommuner og kommuner. Det er viktig at fylkeskommunene og statlige myndigheter samarbeider om å **bistå** kommunene i arbeidet med å følge opp bærekraftmålene (side 6)

Regjeringen vil også fortsette arbeidet med å utvikle **indikatorer** for alle bærekraftmålene. De må tilpasses regionale og lokale forhold, slik at fylkeskommuner og kommuner som ønsker det, kan måle effekten av egen innsats (side 6).

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023

Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tydelig forventning – stort handlingsrom

«Jeg tenker jo at signalene er tydelige i det at vi skal gjøre det, men innholdsmessig er det veldig opp til lokalt skjønn å finne innholdet og gjøre det relevant. Og det kan jo være mange gode grunner til at det skal være sånn. (...) og hvor forpliktende og førende er det egentlig når de ikke kommer med pisk? Altså det kommer en del gulrøtter, men ikke noe pisk. (...) Det er ingen sanksjoner overfor en kommune sånn som jeg klarer å se det akkurat nå»

Foto: Karoline O.A. Pettersen

Fra intervju med kommuneplanlegger

Fra Brundtland, via Rio og millenniumsmålene til Agenda 2030 med bærekraftsmålene

Norwegian Ministry of Finance
Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Status report 2016

One year closer

Norway's progress towards the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Norwegian Ministry of Finance
Norwegian Ministry of Foreign Affairs

Report

One year closer 2018

Norway's progress towards the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Norwegian Ministry of Finance
Norwegian Ministry of
Foreign Affairs

Report

One year closer 2019

Norway's progress towards the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Notater
Documents
2018/01

Elisabeth Nørgaard, Live Margrethe Rognerud
og Ayfer Storrud

Indikatorer til FNs Bærekraftsmål
Kartlegging av tilgjengelig statistikk i Norge for
måling av FNs bærekraftsmål

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023

Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 40

(2020–2021)
Melding til Stortinget

Mål med mening

Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030

Voluntary Subnational Review – Norway

Implementation of the UN's Sustainable Development Goals in
Norwegian Local and Regional Government

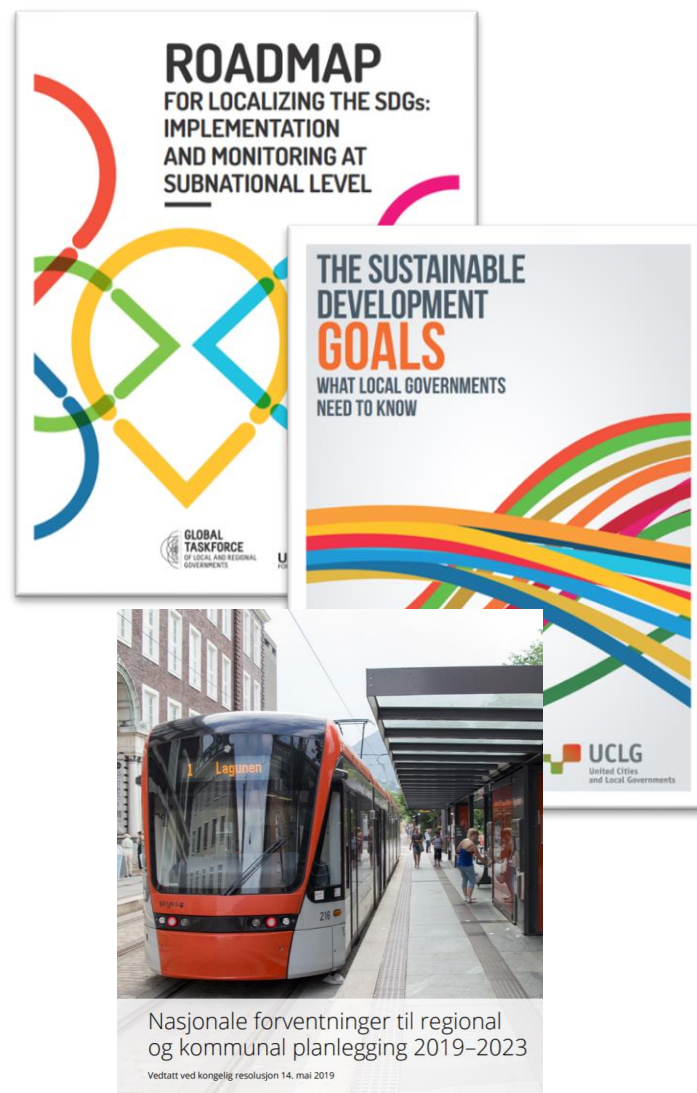

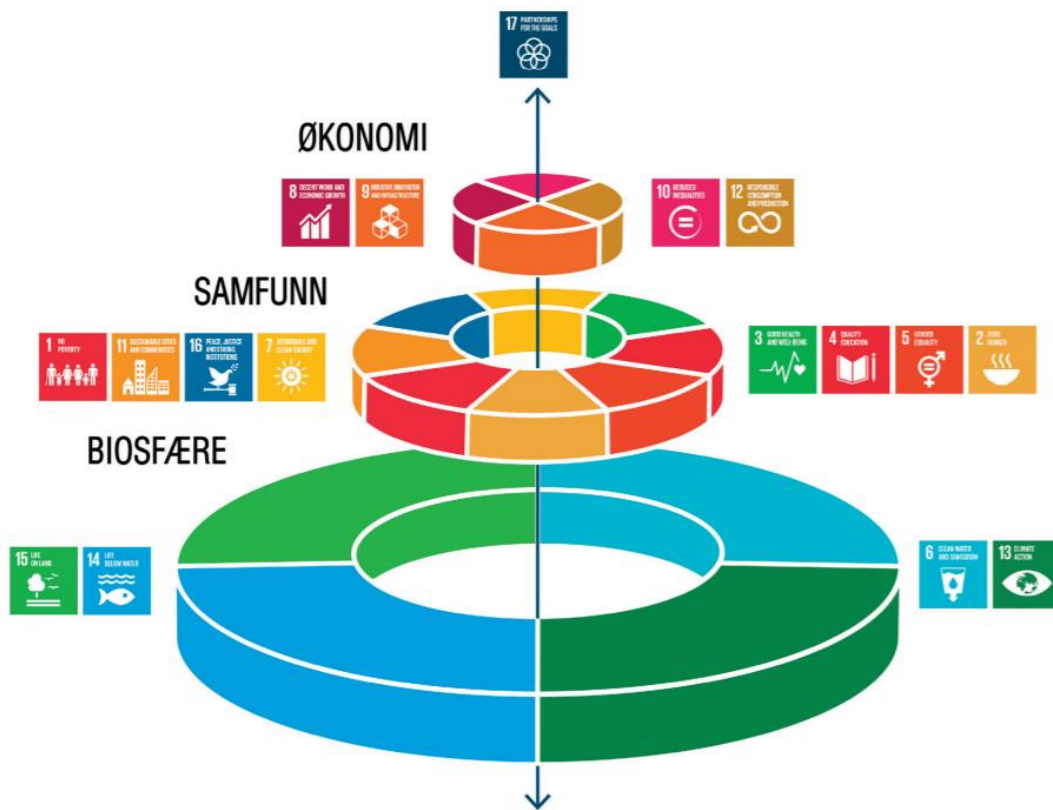
KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Fra globalt til lokalt nivå

- Lokalisering – prosess og resultat
- Målene må gis lokal og regional relevans, samtidig som utgangspunktet for Agenda 2030 må ligge fast
- Tyngdepunktsforskyvning og sammenhengstenkning – erkjennelsen av at «business as usual» ikke er et alternativ
- «Leaving no one behind» som et grunnleggende prinsipp

Tyngdepunktsforskyvning basert på planetens tåleevne.

Sammenhengene – på tvers av mål og delmål.

Tydeliggjøring av målkonflikter

Kilde: Stockholm Resilience Centre, 2016 og Viken fylkeskommune, 2020.

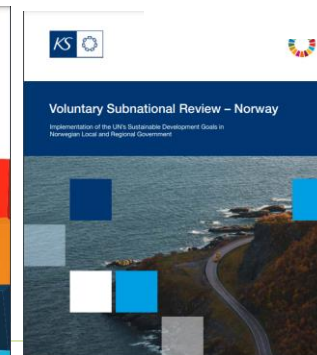
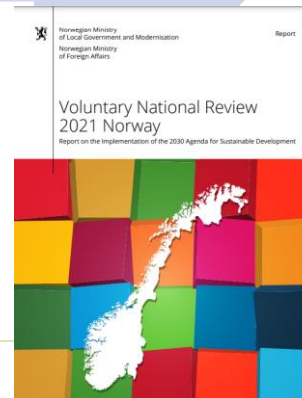
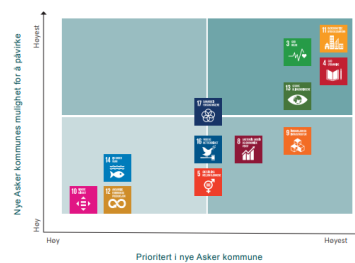
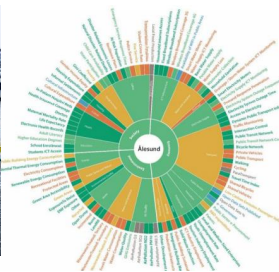
Local2030: Ulike faser i en lokaliseringsprosess

Bevisst-
gjøring

Kartlegging
av status

Strategier
og planer

Overvåke,
rapportere
og evaluere

Meld. St. 40

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Mål med mening

Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030

«2030-agendaen legger vekt på at de enkelte bærekraftsmålene er gjensidig avhengige av hverandre. De henger tett sammen, og oppfyllelsen av målene på ett område er avhengig av oppfyllelsen av målene på andre områder. Det betyr at vi ikke kan løse ett og ett bærekraftsmål, men at målene må løses parallelt gjennom helhetlig arbeid. Bærekraftsmålene representerer en ny og helhetlig tilnærming til utvikling. De omfatter alle land og berører alle deler av samfunnet» (side 6).

Metodisk tilnærming

Spørreundersøkelse til alle norske kommuner

Hva er statusen for det pågående arbeidet?

Dybdestudie av erfaringene fra

6 kommuner: Arendal, Asker, Gloppen, Lunner, Narvik og Ålesund

5 fylkeskommuner: Agder, Møre og Romsdal, Nordland, Vestland og Viken

Intervjuer og dokumentstudier

Kunnskapsgjennomgang av litteratur

Vitenskapelige publikasjoner

Rapporter, veiledere, plattformer, masteroppgaver

Kartlegging av nettverk

Samarbeid og dialog med 7 kommuner i to regioner, inkludert fylkeskommuner og statsforvaltere i et pågående samarbeidsprosjekt (2020-2023)

Foto: Karoline O.A. Pettersen

Status halvveis til 2030...

Foto: Karoline O.A. Pettersen

- Fremdeles i en tidlig fase, foreløpig på et strategisk nivå
- Store variasjoner, men kommunestørrelse har betydning
- Kommunene leder an – med viktige bidrag fra fylkeskommunene
- Politisk og administrativ forankring helt avgjørende
- Ytre forventninger, nettverk og inspirasjon viktig
- Mangel på samstemthet internt og på tvers av nivå
- Velkjente barrierer som må håndteres

I hvilken grad har innføringen av FNs bærekraftsmål som rammeverk innebåret noe kvalitativt nytt for planarbeidet i kommunen?

Vi jobber som sagt for et bærekraftig lokalsamfunn, og mener ikke det er så mye nytt i FNs bærekraftsmål.

Mangler verktøykasse for å ta i bruk målene i konkrete prosjekter/planer.

Det gir en retning tidlig i kommuneplanprosessen - bidrar (forhåpentligvis) til at vi får en mer strukturert og konkret prosess enn i tidligere revisjoner

Kommuneplanlegging, arealplanlegging og byggesak er i hovedsak basert på gjennomføring og realisme. Elementer som gjør at realismen reduseres eller gjennomføringen fordyres, fører til at bærekraftige elementer i planlegging ikke hensyntas særlig.

Hva betyr bærekraftsmålene for kommunene?

Svaret varierer ut fra hvem du spør - store variasjoner

- «Det er forventet av oss» versus eget initiativ
- Ønsket om å bidra i en global sammenheng
- Omdreiningspunkt og mulighetsrom
- Sammenslåingsprosesser

Rammeverk for planlegging – helhetlig og tversektoriell tilnærming

- Verktøy og virkemiddel
- Samme språk på tvers av siloer og sektorer
- Bedre samordning av planer og nivå
- Bredden i samfunnsoppdraget
- Synliggjøring av målkonflikter

Mobiliserer andre aktører – næringsliv, innbyggere, frivillige organisasjoner og akademia – til felles samarbeid

*«Jeg føler at i administrasjonen så er vi veldig opphengt i det. Vi ønsker å lykkes med planlegging som knyttes opp til bærekraftsmålene. Og vi sliter og synes det er utrolig vanskelig»
(kommuneplanlegger)*

Foto: Karoline O.A. Pettersen

Hva betyr kommunene for bærekraftsmålene?

Lokale myndigheter gitt en sentral rolle for å få til bærekraftig transformasjon (intet mindre!)

2/3 av delmålene forutsetter handling fra aktører på lokalt nivå

Nærmest «folk flest» og med ansvar for sosial og fysisk infrastruktur

Bred forankring og legitimitet

Men: helt avhengig av at det jobbes på tvers av nasjonalt, regionalt og lokalt nivå:

- Samstemthet, ambisjonsnivå og prioriteringer
- Styring etterlyses av kommunene

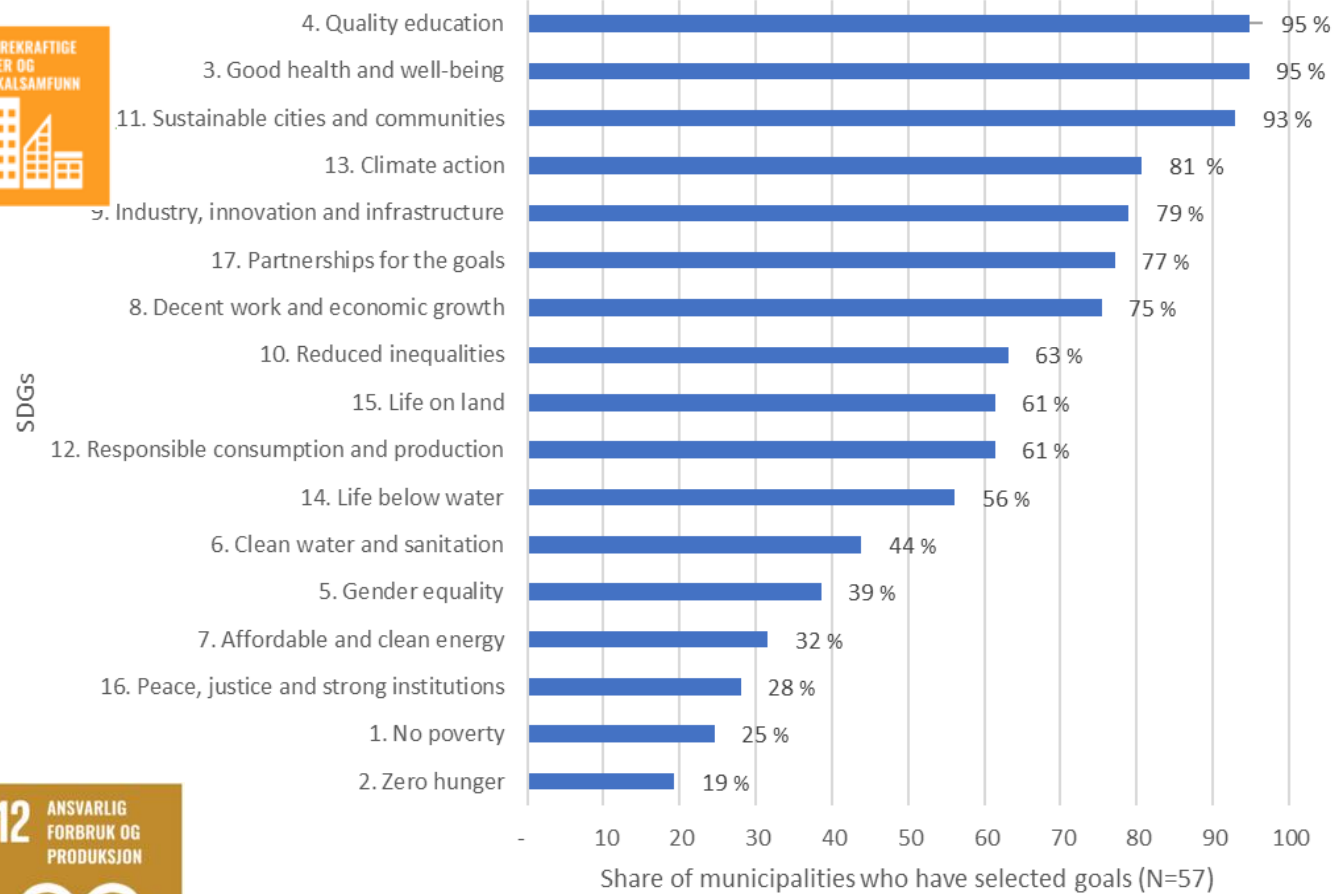
«Det er jeg litt redd for, er at man bare putter bærekraftsmål på alt man gjør og finner på, og at man ikke endrer retning. At det bare blir en ny innpakning. Så den største barrieren er kanskje å se hvordan skal dette få betydning for våre prioriteringer konkret» (kommuneplanlegger).ersen

Prioritering av mål

– Jeg tror de vil dukke opp over hele det norske kommunelandskapet. De er veldig tydelige.... De er den typen mål der vi har mer handlingsrom ... (kommuneplanlegger)

Kilde: Mathias B. Reinart

1 UTRYDDE FATTIGDOM

2 UTRYDDE SULT

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

2 UTRYDDE SULT

Delmål til mål 2

2.1)

Inne
men
utsa
tilga
[les r](#)

2.2)

2.3)

Inne
innt
sær
hus
[les r](#)

2.5)

Inne
mar
besl
veld
[les r](#)

2.b)

Korn
vrid
blan
av a
[les r](#)

Delmål 2.5: Opprettholde det genetiske mangfoldet av frø, kulturplanter og husdyr samt beslektede ville arter

Innen 2020 opprettholde det genetiske mangfoldet av frø, kulturplanter, husdyr og beslektede ville arter, blant annet gjennom veldrevne og rikholdige frø- og plantesamlinger nasjonalt, regionalt og internasjonalt, og fremme tilgang til og en rettferdig og likeverdig fordeling av de goder som følger av bruk av genressurser og tilhørende tradisjonell kunnskap, i tråd med internasjonal enighet

Antall aksesjoner av norske kulturplanter lagret i genbanker (2.5.1)[Ⓜ]

2018

4 363

FN-sambandet / Om-FN / FNs bæ

Utrydde sult

Sist oppdatert: 17.02.2022

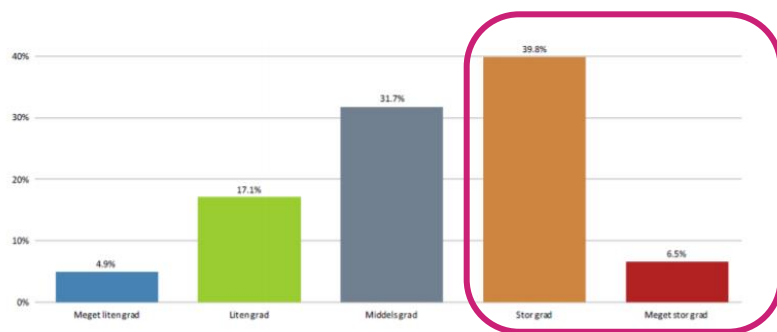
Utrydde sult, oppnå m

Målet handler om at alle n
på næringsrik og bærekra
ingen skal sulte.

Det å få i seg nok mat til å
menneskerettighet. Likeve
i verden. Etter tiår med nedgang, stiger n
for antall mennesker som sulter.

Indikatorer: nyttig, men lite brukt

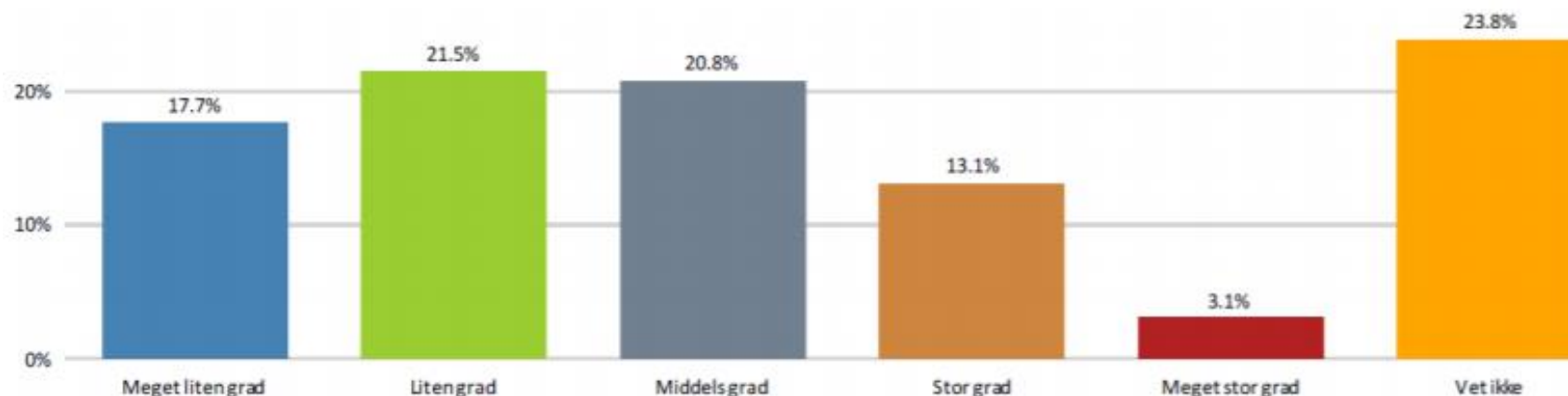
Figur 29: I hvilken grad oppfatter du at bruk av indikatorer er relevant og viktig for implementering av FNs bærekraftsmål i din kommune?

Figur 26: I hvilken grad bruker kommunen indikatorer for å måle status og framgang i arbeidet med implementering av FNs bærekraftsmål?

Veiledning og støtte fra fylkeskommunen

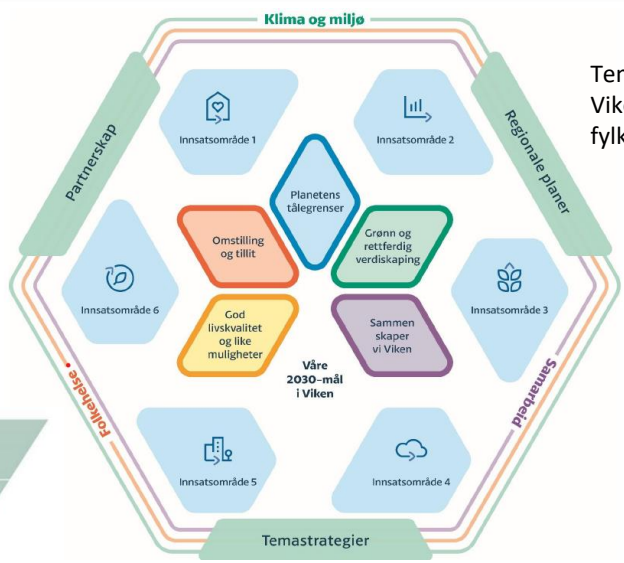

Figur 16: I hvilken grad gir fylkeskommunen støtte og veiledning i implementering av FNs bærekraftsmål som planverktøy i kommunen?

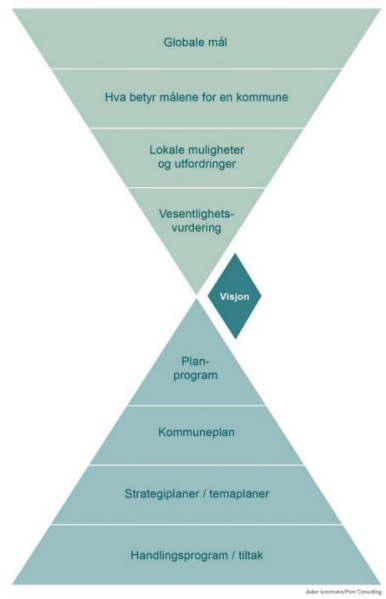
Ulike tilnærminger

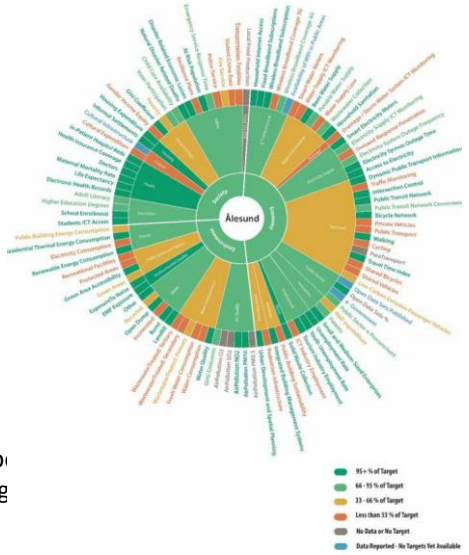
- 1. BEVEGDE FATTIGDOM
- 2. BÆRERIG UTVIKLING
- 3. GOD HELSE
- 4. GOD UTDANNING
- 5. LIKESTILLING MELLOM KJØNNE
- 6. RENT VANN OG GODT AVFALL
- 7. BEVARENDE ENERGIFORBRUK
- 8. ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST
- 9. INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR
- 10. MINNDE ULIKHET
- 11. BÆRERIGTBYGGTE BYER OG SAMFUNN
- 12. ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON
- 13. STOPPE KLIMAEKSTREMENE
- 14. LIVET I HAVET
- 15. LIVPÅ LAND
- 16. FRED OG RETTFERDIGHET
- 17. SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

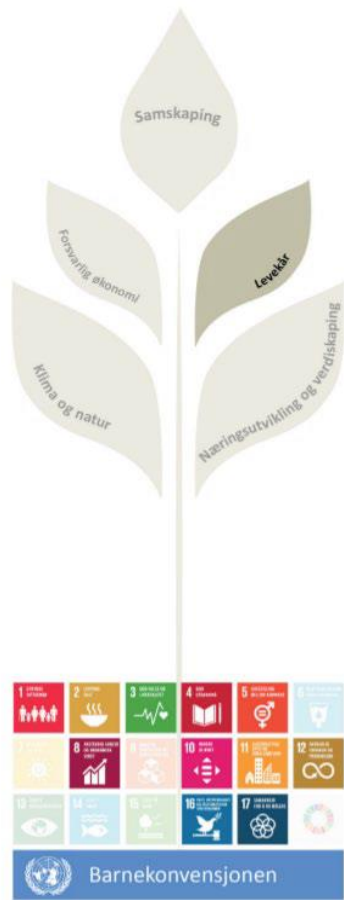
Tematiske innsatsområder, regional planstrategi Viken fylkeskommune (Kilde: Viken fylkeskommune, 2020)

Visualisering av hvordan Asker kommune har arbi implementere bærekraftsmålene i sitt syrings- og (Kilde: Asker kommune)

City Performance Benchmark for Ålesund kommune (Kilde: Foreløpig utkast til rapport, www.alesund.kommune.no)

Illustrasjon over kobling mellom tema og bærekraftsmål -Indre Østfold kommune (2021).

Veiledning – saksbehandlingsmal Aaremark kommune (2020)

Kommuneplan for Asker 2020–2032 Samfunnsdelen

Vedtatt av Asker kommunestyre
9. juni 2020

FNs BÆREKRAFTSMÅL

ARENDAL KOMMUNE

Kommuneplanens
samfunnsdel 2020-2030

LUNNER 2040

KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL
2020-2040

Vedtatt i kommunestyret 26.03.2020

NARVIK
KOMMUNE

PLANFORSLAG

KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL

2022 - 2040

- Ulike måter å gjøre det på:
 - Prioriterte bærekraftsmål i tre av planene: Fra åtte til ti mål, i ulik kombinasjon med delmål og egendefinerte mål
 - Strategiske satsningsområder hvor bærekraftsmålene knyttes an

Store forhåpninger

- «Et taktskifte i arbeidet med bærekraftig samfunnsutvikling»: Store forhåpninger og forventninger til bærekraftsmålene
- En fortsettelse av arbeidet med bærekraftig utvikling i planlegging, som er nedfelt i pbl
- Bærekraftsmålene kan gi en mulighet til å komme seg ut av «siloe» og jobbe mot det samme målet
- Bidra til å «løfte blikket» fra detaljene i planlegging
- Mye av det samme innholdet, men «en veldig fin knagg»

Utfordringer

Helhetlig versus spisset tilnærming til bærekraftsmålene i planlegging

Bærekraftig omstilling og transformasjon, ikke bare fargerik innpakning av eksisterende politikk og planpraksis

Bærekraftsmålene som utgangspunkt for lokalpolitisk debatt og prioriteringer

Fra overordnet rammeverk for samfunnsplanlegging til konkret handling og økonomiske prioriteringer

Samstemthet og koordinering på tvers av lokalt, regionalt og nasjonalt nivå

Bærekraftsmålene relevans for både små og store kommuner - i sentrale strøk og distriktene

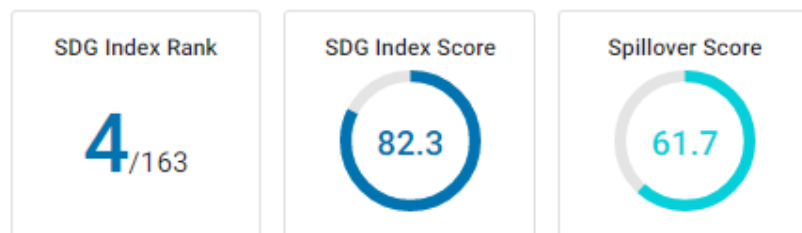

Norway

OECD member

OVERVIEW INDICATORS POLICY EFFORTS

SDG Dashboards and Trends

Click on a goal to view more information.

Dashboards: ● SDG achieved ● Challenges remain ● Significant challenges remain ● Major challenges remain ● Information unavailable

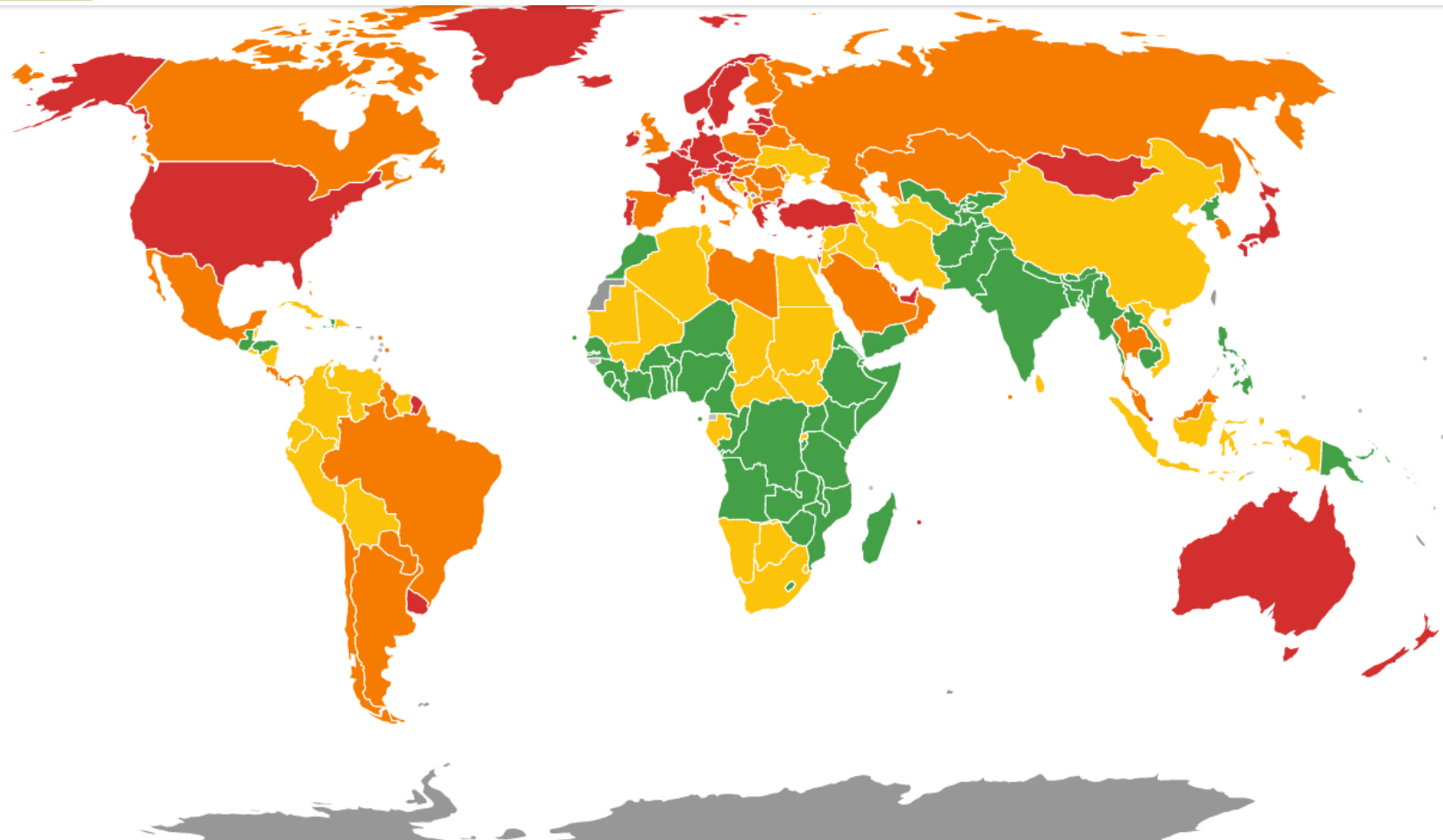
Trends: ↑ On track or maintaining SDG achievement ↗ Moderately improving → Stagnating ↓ Decreasing ** Trend information unavailable

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

Norge i verden

Takk for
oppmerksomheten!

akl@nforsk.no
www.fieldofgoals.no